

FN 4/17
Fellesnemnd
29.08.17

Kartlegging kommunalt eierskap – aksjeselskap (AS), interkommunale selskaper (IKS)

1. Saken gjelder

I møtet den 09.06.2017 behandlet Midlertidig fellesnemnd temaet «Interkommunale selskaper og kommunale foretak». Midlertidig fellesnemnd konkluderte med å be om følgende:

- a) «Kartlegging av kommunene sitt eierskap i AS og IKS utføres. Resultatet er grunnlag for prioritering av hvilke selskaper det må arbeides med høsten 2017/vinteren 2018 overfor de øvrige eierne, og hvilke som kan vente til 2. halvår 2018.
Frist: sak med kartleggingsresultatet innen september.»
- b) Fullstendig kartlegging av tjenesteavtaler ihht KL §27 samarbeid og KL 28 Vertskommune samt privatsrettslige samarbeidsavtaler utføres i løpet av 2017. Resultatet er beslutningsunderlag for hvordan disse tjenestene skal løses i «Nye Sandnes». **Frist:** sak legges fremmes utgangen 2017.
- c) Fullstendig beslutningsunderlag inkl. årsregnskap 2017 med balanse for de kommunale foretakene (KF), KL kap.11, legges frem. Dette som beslutningsunderlag for hvordan bruk av KF skal løses i «Nye Sandnes». **Frist:** sak fremmes i 2. kvartal 2018.

I samsvar med konklusjonen av 09.06.2017 pkt a) fremmes i denne saken oversikt over AS og IKS som Forsand og Sandnes kommuner har eierandeler, relevante selskapsopplysninger og noen økonomiske nøkkeltall, samt prosesser knyttet til disse som må gjennomføres ved sammenslåing. Ihht oppdraget som er gitt gis også forslag til prioriteringer av hvilke selskaper det bør startes opp arbeid med nå og hvilke som kan vente til 2. halvår 2018.

2. Faktaopplysninger

Lovgrunnlag

Inndelingslova er oppdatert som del av kommunereformen. Her fremgår det at når det gjelder AS gjelder ikke aksjelovens bestemmelser (og event. vedtekter bygd på denne) om forkjøpsrett til aksjer som er direkte følge av vedtatte sammenslåinger. Lovens ordlyd er som følger:

§ 16 b. Kommunesamanslåing og forkjøpsrett til aksjar

Når aksjar skiftar eigar frå ein kommune til ein annan kommune eller frå ein fylkeskommune til ein annan fylkeskommune som følgje av samanslåing eller deling etter denne lova, gjeld ikkje reglane i aksjeloven § 4-15 andre og tredje ledd og § 4-19 første ledd.

Det er ikke gjort noen tilsvarende endringer for Lov om interkommunale selskaper (IKS), følgelig må endringer i eierandeler i disse følge lovens bestemmelser og de respektive selskapsavtalene.

3. Aksjeselskapene

I de eksisterende ASene varierer det fra selskap til selskap hva eierskapet betyr for kommunene mht:

- om det ytes årlig driftstilskudd
- kommunale garantier (omfang og varighet)
- kommunale lån og betingelser for disse
- utbyttestrategi
- innskutt aksjekapital vs fri egenkapital i selskapet
- økonomisk risiko for eierne (gjeld, risiko)

Felles for ASene er at det er eierbrøken som er bestemmende for hvilke innflytelse kommunene har i selskapet ved blant annet beslutninger i generalforsamlingen.

Dagens eierbrøk i ASene er bygd på ulike prinsipper som ble lagt da selskapene ble etablert og justert ved senere endringer. Det vil derfor være ulik tilnærming som må brukes for å oppnå justert eierandel som følge av «Nye Sandnes». I noen av selskapene vil det også være nødvendig å se hen til den samlede aksjonærfordelingen f.eks. for å ivareta vedtektenes krav om at ingen eier skal ha flertallet alene. Kartleggingen viser at Stavanger kommune og fylkeskommunen er blant de største eierne i mange av selskapene. Hensynet til «Nye Stavanger» er derfor viktig å ta, slik at virkninger både av den og «Nye Sandnes» kan behandles samtidig.

I vedlegg 1 følger en oppsummering av kartlagte ASer hvor Forsand og Sandnes er eiere.

3.1 Mulige prioriteringer – selskaper under avvikling og omfattet av nasjonale endringer/forsøk

a) Følgende 2 selskaper under avvikling som følge av nasjonale endringer i strukturen av bompengeselskaper. Dette er under behandling i egen prosess nå. Felles saker er i arbeid for fremleggelse til by-/kommunestyrene etter oppdrag fra rådmennene til regional eierskapsgruppe.

Gjesdal Bompengeselskap	Under
Nord Jæren Bompengeselskap	avvikling

Forslag: Avviklingen gjennomføres. Ikke nødvendig for FN å arbeide mer med dette.

b) Eierskapet i vekst- og attføringsbedriftene må sees i sammenheng med pilotprosjektet som KMD har initiert om forsøk i 3 år med kommunale VTA plasser og endringer i tiltaksforskriften. Sandnes med i et nasjonalt prosjekt om utviklingen av vekst- og attføringsbedriften, som skal fullføre sitt arbeid til årsskiftet/vinteren.

Hele dette området er i endring. Flere av bedriftene har utfordringer både som følge av omleggingen med tiltaksforskriften, men også i et presset regionalt arbeidsmarked.

AKSJESELSKAP (AS)

SELSKAP	FORMÅL		EIERANDELER	
	KOM. TJENESTER	SAMFUNNS-UTVIKLER	Forsand	Sandnes
				ANDRE (større) EIERE

Vekst og attføringsbedriftene:

Avanti Ryfylke	Vekst/Attføring NAV		10 %		Strand 60%	Hjelmeland 30%	
Sandnes Pro-Service	Vekst/Attføring NAV			83,33 %	Gjesdal 16,67		
Attende	Vekst/Attføring NAV			15,00 %	Stvg. 54%	RFK 18%	
Allservice	Vekst/Attføring NAV			10,00 %	Stvg. 50,4%	RFK 29,6%	Sola 5,7%

Forslag: Arbeidet med eierskapet i vekst- og attføringsbedriftene prioriteres for 2. halvår 2018.

3.2 Mulige prioriteringer – selskaper det arbeides med høsten 2017/vinteren 2018

I tråd med målene som er satt i Prinsippdokumentet om samfunns- og næringsutviklingen foreslås at det tas initiativ overfor de andre eierne og selskapene for tilpasning av «Nye Sandnes» på eiersiden i følgende ASer og berørte fondsstyrelser :

AKSJESELSKAP (AS)

SELSKAP	FORMÅL		EIERANDELER	
	KOM. TJENESTER	SAMFUNNS-UTVIKLER	Forsand	Sandnes
Lysefjorden Utvikling AS		Reiseliv, Nær.utv.	9,60 %	1,60 %
Reisemål Ryfylke AS		Reiseliv, Nær.utv.	5,14 %	
Blue Planet AS		Havbruksnæring, FoU	10,26% via Ryfylke-kommunane IKS. + 2,56% direkte	
Forus Næringspark		Næringsareal		49,00 %
Forus Utvikling (datter i FNP)		Utføre rekkefølge tiltak i reg.plan		49,00% via FNP
Ryfylkefondet	10% av konsesjonskraft midler, tot. ca 30 mill	Bosetting, Nær.utv	Forsand	
Universitetsfondet i Rogaland AS		FOU univ.fag		36,32 %
Lyse AS		Finansielt Regional utvikling		19,531 %

Det vil også være nødvendig å se den delen av arbeidet som gjelder reiseliv/merkevarebygging i sammenheng med tilsvarende arbeid i Ryfylke IKS, Ryfylkealliansen og Region Stavanger BA.

Før arbeidet startes opp bør det utformes noen kriterier som er aktuelle å stille for «Nye Sandnes» innledningsvis i dette arbeidet med grunnlag i Prinsippdokumentet.

Når det gjelder eierskapet i Lyse AS er det nødvendig å ha en innledende avklaring med selskapet om de formelle siden om fremgangsmåten, slik at endringer her skjer korrekt ift lov og regelverk. Om det også er aktuelt å ta opp til vurdering Forsand Elverk KF i dette arbeidet er et prinsipielt spørsmål som må utredes særskilt, herunder også de økonomiske virkninger for «Nye Sandnes» som en slik fusjon kan ha. I tillegg må forholdet til Ryfylkefondet avklares.

Forslag: Arbeidet med eierskapet i selskapene som fremgår av tabellen over, prioriteres for høsten 2017/vinteren 2018. Konkret arbeidsplan legges frem i neste møte, etter at en første avklaringsrunde med selskapene og de øvrige eierne er tatt. FN godkjenner endelig arbeidsplan inkl. kriterier som skal brukes.

4. INTERKOMMUNALE SELSKAPER (IKS)

Mange av IKSene er opprettet for å yte tjenester til innbyggerne, men hvor samarbeid er svaret på hvordan kommunene løser oppgavene. I et IKS er eierkommunen prorata ansvarlig for selskapets økonomiske forpliktelser. Dette forholdet er detaljert regulert i Lov om interkommunale selskaper. Av dette følger også at endringer i eierbrøk eller andre forhold som skal være nedfelt i selskapsavtalen må det fattes enstemmig (likelydende) vedtak i alle eierkommunene for å oppnå endringer.

Hva eierskapet betyr for kommunene mht:

- behovet for årlig driftstilskudd
- kommunale garantier (omfang og varighet)
- kommunale lån og betingelser for disse
- utbyttestrategi
- økonomisk risiko for eierne (gjeld vs. fri egenkapital)

er forskjellig fra selskap til selskap. I tillegg er VAR tjenestene som bl.a. RYMI, IVAR og Renovasjonen IKS omfattet av bestemmelsene om selvkost. Følgelig griper disse tjenestekjøpene fra IKSene direkte inn i gebyrene kommunene har over innbyggerne. Tilsvarende gjelder også for feieavgiften.

I vedlegg 2 følger en oppsummering av kartlagte ASer hvor Forsand og Sandnes er eiere.

4.1 Mulige prioriteringer – selskaper det arbeides med høsten 2017/vinteren 2018

I Prinsippdokumentet er det fastsatt at «Nye Sandnes» skal være med Rogaland brann- og redning IKS. Forsand kjøper Miljørettet helsevern og skjenkekontroll tjenester derfra i dag, mens tjenester innenfor brann- og redning kjøpes fra Strand kommune. Strand kommunestyre har vedtatt å gå inn i selskapet fra 1.1.2019 (åpning av Ryfast). **Endringer som følge av «Nye Sandnes» bør derav prioriteres for gjennomføring nå i høst/vinteren 2018.**

Forsand har tidligere arbeidet med mulige endringer ifm RYMI og IVAR. **Det foreslås at VAR-tjenestene via IVAR IKS og Renovasjon IKS prioriteres for arbeid nå i høst/vinteren 2018**, slik at disse tjenestene i «Nye Sandnes» blir tidlig avklart. **Om det er nødvendig/aktuelt å bruke vertskommuneløsning i en mellomperiode foreslås lagt inn som del av dette utredningsarbeidet.**

4.2 Mulige prioriteringer – selskaper det arbeides med 2. halvår 2018

Både Forsand og Sandnes er deltakerkommuner i Rogaland Revisjon IKS og Interkommunalt Arkiv IKS. Arbeid med justeringer av eierbrøk og selskapsavtaler for disse foreslås utført 2. halvår 2018.

Sandnes er eier de IKS som har fått fellesbenevnelsen «Folkehallene». Det pågår nå et arbeid frem til november/desember knyttet til mulig realisering av den 4. regionale hallen – Sola Arena. Forutsatt at resultatet av pågående anbudskonkurranse er i samsvar med rammene eierkommunene har lagt, legges anlegget inn i Sørmarka Flerbrukshall IKS. Samtidig trer Sola kommune inn som eier i Multihallen & Storhallen IKS og eierbrøken i begge selskapene skal endre til folketall. Det foreslås at arbeidet med eierbrøk for «Nye Sandnes» gjennomføres vinteren 2018.

5. Administrativ anbefaling

Fellesnemda tar kartleggingen til orientering for videre arbeid.

Fellesnemda ber om at foreslåtte prioriteringer for arbeidet med eierskap i ASer og IKSer legges til grunn for det videre arbeidet.

Vedlegg 1: Kartlagt eierskap i aksjeselskaper (AS)

Vedlegg 2: Kartlagt eierskap i interkommunale selskaper (IKS)